

LBRIS

We know
books

OLIMPIA OLARI

**PALESTINA,
VISÂND LA LIBERTATE**

CUPRINS

Cuvânt înainte	5
Trezirea din ignoranță.....	5
1. Începuturi.....	6
2. Niciodată un pământ fără oameni.....	22
3. Anti-sionismul iudaic și sionismul secular	67
4. Campania de epurare etnică și întemeierea statului Israel.....	107
5. Războiul din 1967 – cucerirea teritoriilor continuă.....	152
6. OEP și naționalismul palestinian – dreptul la rezistență armată.....	163
7. Războiul de Yom Kippur	172
8. Războiul din Liban și lupta contra OEP	180
9. Prima Intifadă și Acordurile Oslo.....	194
10. Hamas, rezistența islamică și Intifada al-Aqsa.....	222
11. Războiul perpetuu cu Hamas și masacrele din Fâșia Gaza	243
12. Sionismul religios și manipularea iudaismului în scop politic	278
13. Între <i>chutzpah</i> -ul israelian și arabul <i>sumud</i>	308
14. Gânduri de final	333
Bibliografie	349

ÎNCEPUTURI

„A înțelege noțiunea de temporalitate este abilitatea de a accepta că trecutul este conturat și revizuit în lumina căutării unui sens. Istoria și gândirea istorică sunt capacitatea de a regândi trecutul și viitorul. În consecință, revizionismul reprezintă adevărata esență a gândirii istorice. El este cel care transformă trecutul într-un mesaj moral și tâlcul său într-un act etic.” (Gilad Atzmon, „The Wandering Who”)

În 1993 apărea în România filmul lui Steven Spielberg, „Lista lui Schindler.” Aveam 13 ani la vremea aceea și am plâns când l-am văzut. Cred că a fost primul meu contact cu noțiunea de Holocaust și cu tematica suferinței evreiești. Urma să aflu mai apoi, la orele de istorie, că respectivul fenomen a fost cea mai mare tragedie a umanității, o pată atât de rușinoasă pe obrazul Bătrânului Continent, încât europenii și chiar omenirea, în general, trebuie să se căiască pe vecie pentru asemenea păcat uriaș. În anul 2000 ieșea de sub tipar cartea evreului Norman Finkelstein, „Industria Holocaustului: Reflecții asupra exploatării suferinței evreiești.” Nu aveam să o citesc la data publicării ei – încă nu eram interesată de istorie și politică – ci abia câțiva ani mai târziu. A fost una dintre cărțile care mi-au deschis ochii, scoțându-mă din ignoranță și necunoaștere. Norman Finkelstein nu este un impostor, nici un „self-hating Jew”, cum obișnuiește statul Israel să-i numească pe evreii ce se opun public politicilor sale și ideologiei din spatele lor, sionismul, el însuși, fiind copilul unor evrei care au supraviețuit lagărelor de concentrare naziste. Finkelstein este observatorul treaz și analistul fin al unui proces perfid, care a transformat un eveniment dramatic din istoria neamului omenesc într-un cult, într-o religie la care trebuie să aderăm cu toții, ale cărei moaște trebuie să le venerăm, altfel ne trezim cu eticheta de antisemiți. Deși studiul istoriei presupune întoarcerea în trecut și analiza evenimentelor cu un ochi critic și obiectiv, fără a ține seama de umori și simpatii personale, luând în calcul toate perspectivele și punând sub lupă întregul context și cauzele ce au generat anumite fenomene, Holocaustul este singurul capitol din istorie pe care nu avem voie să-l analizăm, ci pe care trebuie doar să-l recunoaștem, să ne asumăm vina pentru el, să preluăm, ca fapt istoric de netăgăduit, narativa evreiască asupra lui

și să i ne închinăm ca unei icoane. Cât de diferit față de ceea ce ni se predase la ora de istorie! Cât de diferit față de atitudinea generală a românului, care pe acest subiect este, în general, la fel de incult ca mine la vârsta de 17-18 ani. După ce am absolvit facultatea de teatru și film, de fapt după ce aveam să îmi închei prematur activitatea în acest domeniu, urma să aflu că există un popor palestinian și o zonă geografică numită Palestina, cu o istorie agitată și cu un destin straniu, căreia li s-a făcut o mare nedreptate și care a suferit propriul ei Holocaust – *Nakba* (catastrofă în limba arabă). Niciun cuvânt despre asta în manualele de istorie, nu că m-aș fi omorât eu prea tare cu ele. Dar chiar așa, dezinteresată cum eram la vârsta aceea necoaptă, tot mi-a rămas în cap un concept pe care atunci îl credeam adevăr absolut: niciun popor nu a fost mai persecutat ca poporul evreu, iar suferința îndurată de acesta le depășește pe cele ale tuturor celorlalte popoare. Nici genocidul amerindian sau cel armean nu suportau comparație, despre cel din Cambogia sau Rwanda ce să mai pomenim? În manualele de istorie, Hitler este considerat cel mai mare criminal care a existat vreodată, dar se trece cu superficialitate peste un personaj ca Mao Zedong și cele 65 de milioane de chinezi care au murit în urma politicilor sale. La fel și peste un Leopold al Doilea al Belgiei și genocidul din Congo. Dar cu crimă comise de Statele Unite pe teritoriul întregului Orient Mijlociu cum rămâne? De fapt, expansionismul imperialist și colonialismul au făcut mereu victime, lăsând în urmă dezastre greu de reparat.

Finkelstein, ca și Gilad Atzmon de altfel, plasează Holocaustul în aceeași familie de crime ale colonialismului european și american. Sunt atâtea populații care au suferit nenorociri de nedescris, dar Holocaustul este singurul care beneficiază de un statut unic. Or, asta încearcă Norman Finkelstein și alții ca el să facă, să plaseze Holocaustul într-un context istoric mai larg, ce cuprinde o serie de genocide care pentru popoarele ce le-au îndurat au reprezentat o dramă la fel de mare cum Holocaustul a însemnat pentru evrei. Soarta evreilor a fost tragică, dar nu a fost diferită de cea a germanilor care au murit în urma bombardamentelor care nu făceau distincție între naziști și oameni neimplicați în fenomen, doar pentru că erau germani. Soarta evreilor nu a fost diferită de cea a japonezilor din Hiroshima, care au murit doar pentru că erau japonezi.¹ Și să nu uităm faptul că nu doar evreii au fost ținta naziștilor; handicapații, romii și homosexualii au fost și ei victime ale aceleiași politici criminale ce urmărea puritatea rasială, iar dacă ar fi existat negri în Germania la vremea aceea, cu siguranță că și soarta lor ar fi fost

1. Gilad ATZMON, *The Wandering Who*, Zero Books, 2011, 125-126.

aceeași. Polonezii, conform Asociației Veteranilor din țara lor și altor surse, au pierdut 6 milioane de oameni între 1939 și 1945, dintre care 3 milioane nu erau evrei. Cu toate acestea, moartea lor este trecută cu vederea și nu sunt pomeniți la comemorările anuale ale Holocaustului.² Polonezii s-au revoltat în ultimii ani în legătură cu acest subiect și chiar au emis o lege ce desemnează infracțiune orice mențiune care îi face culpabili sau complici la crimele comise de cel de-al Treilea Reich.³ Israelul s-a revoltat, acuzându-i că vor să rescrie istoria. Doar se știe că numai evreii au dreptul să scrie sau rescrie istoria, fie că este vorba de a lor sau de cea a altor popoare – o vreme de mulți ani, am purtat în suflet această credință în unicitatea suferinței evreiești, până când, treptat, am renunțat la beletristică și am devenit interesată de istorie, în special de cea a Orientului Mijlociu, filosofie politică și politici identitare. Pe Norman Finkelstein l-am menționat deja; alți autori care au contribuit la educația mea în momentul în care am început să iau contact cu ceea ce se petrece în Palestina sunt Ilan Pappé, Edward Said, Shlomo Sand, Israel Shahak, Gilad Atzmon, plus jurnaliști ca Gideon Levy, Amira Hass, Jonathan Ofir, Jonathan Cook, ca să-i numesc doar pe câțiva.

Și aveam să înțeleg inclusiv de ce în țara mea, Institutul Wiesel (care este Institutul Național pentru Studierea Holocaustului) și ambasada Israelului în România, cântăresc atât de greu, încât au capacitatea de a influența, chiar de a dicta maniera în care românii au voie să studieze și să se raporteze la istoria proprie, precum și la personajele lor istorice, atunci când în capitolele respective este implicată comunitatea evreiască din România. Pentru că, așa cum remarca profesorul Yeshayahu Leibowitz (iar ulterior și alții, printre care am să-l pomenesc din nou pe Gilad Atzmon), Holocaustul a devenit noua religie⁴ evreiască, cea care unește evreii de peste tot, din Israel și din restul lumii, pe cei religioși și pe cei seculari, pe cei sioniști și pe antisioniști, a devenit obligatoriu ca în toate țările din Europa să fie ridicate altare închinatelor memoriei Holocaustului, muzee și instituții care se ocupă cu „studierea” Holocaustului. În realitate, cu livrarea mesajului oficial al statului Israel privind acest capitol al istoriei, fără a avea posibilitatea de a discuta liber despre el în spațiul public dacă te abați fie și numai cu o iotă de la narativa impusă. Dar palestinienii nu au același drept – de a-și spune

2. Monika SIERADZKA, *Poland's Forgotten Victims of Nazim*, DW, 2019

3. Iulia ZĂRNESCU, *Președintele Poloniei despre legea Holocaustului: „Inamicii țării vor să incite la antisemitism”*, România Liberă, 2018

4. ATZMON, *The Wandering Who*. Este una din tezele fundamentale ale lucrării sale, prezentă pe tot cuprinsul ei, menționarea unei pagini anume devenind efectiv imposibilă.

povestea propriului genocid identitar, politic și cultural – la ei în țară. Și nici pe alte meleaguri nu beneficiază de aceeași audiență ca evreii, când vine vorba de a-și relata drama națională. Evreii dețin monopolul asupra suferinței, vocea lor este singura care merită auzită și cuvintele lor sunt singurele ce au greutate. A-și vocaliza durerea este un lux refuzat palestinienilor, iar emoțiile lor trebuie cenzurate, trecute prin filtrul consimțământului vestic și încadrate în sfera corect politică a „calmului” și a „neutrității”. Ferească Dumnezeu ca aceștia să devină revoltați sau furioși, aceste atitudini sunt rezervate doar celor privilegiați, nu unor ființe privite ca fiind inerent inferioare și deci, mai puțin importante.

Faptul că Israelul – care susține că reprezintă evreii de peste tot, doar își spune „statul evreiesc” – are puterea de a pune presiune asupra instituțiilor și chiar asupra guvernelor diverselor țări nu ar trebui să ne ia prin surprindere dacă suntem cât de cât familiarizați cu istoria sionismului și cu politicile israeliene. Voi reveni asupra subiectului, pentru că este elementul de bază care a pecetluit soarta palestinienilor. Pentru moment vreau să spun atât, parafrazându-l pe același Atzmon de care veți mai auzi: dintr-o ideologie devotată stabilirii unui stat evreiesc pe pământul Palestinei, sionismul s-a transformat, asemeni unui monstru căruia îi rețezi un cap și îi cresc șapte în loc, într-un proiect transnațional, globalist, care a cuprins în principal statele vestice, dar a cărui influență se extinde treptat și în țările estice, în același mod în care capitalismul a pătruns în fiecare colțisor al lumii. A început cu colonizarea Palestinei și a mers până la colonizarea planetei. Puterea lobby-ului israelian asupra politicii externe a Statelor Unite este documentată într-o amplă lucrare de către profesorii John Mersheimer și Stephen Walt, în „The Israel Lobby and U.S. Foreign Policy.” Nu avem de-a face cu o teorie a conspirației; sintagma aceasta este folosită doar pentru a-i intimida și a-i reduce la tăcere pe cei care se încumetă să spună adevărurile incomode. Lucrurile sunt cât se poate de transparente. Pentru că a realizat, cu mulți ani în urmă, că poate face orice fără să sufere consecințe, Israelul operează cu nonșalanță și mult *chutzpah* (tupeu) chiar sub ochii noștri.⁵ AIPAC (American Israel Public Affairs Committée), cel mai puternic grup de lobby israelian din SUA, a luat naștere cu scopul de a se implica în campanii pozitive de PR, pentru a spăla imaginea Israelului în ochii americanilor, evrei sau non-evrei, iar acum nu este un secret rolul pe care acesta îl are în Congresul american. Dacă e să ne referim doar la câteva victorii recente ale

5. Ideea este dezvoltată tot de ATZMON, în opera citată.

acestui grup de influență, putem enumera mutarea ambasadei americane de la Tel Aviv la Ierusalim, retragerea Statelor Unite din înțelegerea nucleară semnată de Obama cu Iranul și tăierea fondurilor alocate palestinienilor. În Europa, sunt puse în practică operațiuni agresive, menite să reprime criticile aduse Israelului și politicilor sale. Intelectuali, artiști⁶, politicieni, sunt hărțuiți și amenințați. Studenții sunt sancționați pentru afișarea mesajelor pro-palestiniene. Este celebru cazul partidului laburist din Marea Britanie, unde o serie de membri, începând cu liderul partidului, Jeremy Corbyn, au fost acuzați de antisemitism, ducându-se campanii mârșave de discreditare a acestora, în urma cărora unii membri chiar au fost dați afară. Prezența evreilor în poziții de putere pe plan politic, financiar, cultural, este greu de contestat și nu e un fenomen al anilor recentți. Aflându-se în funcții privilegiate, ei au capacitatea de a suprima libertatea de expresie atunci când aceasta este folosită cu scopul de a expune politicile criminale ale Israelului și puterea evreiască în toate manifestările ei și cu toate ramificațiile sale.

Una din metodele prin care diferitele grupuri de lobby israelian încearcă să domine discursul public, politic și cultural, este definiția dată de IHRA (Alianța Internațională pentru Memoria Holocaustului) antisemitismului. În 1880, Merriam-Webster, cel mai renumit dicționar american, definea antisemitismul ca „ostilitate sau discriminare a evreilor ca grup religios, etnic sau rasial.” Dicționarul Oxford, principalul dicționar al limbii engleze, publicat în prima sa ediție între 1884 și 1928, caracteriza antisemitismul ca „ură sau tratament incorect aplicat evreilor.” De când cu apariția sionismului ca ideologie politică ce stă la baza fondării statului Israel, definiția antisemitismului s-a tot lărgit, pentru a cuprinde orice atitudine antisionistă sau pro-palestiniană. Așa s-a ajuns ca astăzi să nu mai poți critica politicile israeliene, în speță cele legate de palestinieni, fără să ți se aplice eticheta de antisemit. În mai 2016, chiar la București, reuniunea plenară a Alianței Internaționale pentru Memoria Holocaustului (IHRA) adopta următoarea definiție a antisemitismului⁷, definiție a cărei aplicare România și-o asumă⁸, potrivit guvernului țării noastre:

„Antisemitismul este o anumită percepție referitoare la evrei,

6. Cu riscul de a părea că am dezvoltat o obsesie pentru autorul cu pricina, ATZMON, care este și saxofonist de jazz, cetățean al UK, este unul dintre artiștii atacați prin diverse mijloace de lobby-urile sioniste.

7. <https://www.holocaustremembrance.com/resources/working-definitions-charters/working-definition-antisemitism>

8. Guvern: România își asumă aplicarea definiției de lucru a antisemitismului adoptată de Alianța Internațională pentru Memoria Holocaustului, HotNews, 2017.

care poate fi exprimată ca ură împotriva evreilor. Manifestările retorice și fizice ale antisemitismului sunt direcționate împotriva evreilor sau neevreilor și/sau către proprietățile acestora, către instituțiile comunităților evreiești și lăcașurile lor de cult.”

Iar în continuare, ghidul IHRA ne oferă exemple de antisemitism, dintre care voi selecta câteva care îmi par problematice.

- Aducerea unor acuzații false, dezumanizante, care demonizează și perpetuează clișeele despre evrei, ca atare, sau le atribuie puteri deosebite, atunci când acționează în mod colectiv – precum ar fi, în special dar nu exclusiv, mitul referitor la o conspirație mondială a evreilor sau al evreilor ce controlează media, economia, guvernul sau alte instituții ale societății.

Deci este interzis să avem păreri asupra acestor subiecte, chiar dacă ele sunt documentate (am menționat lobby-urile israeliene și faptul că acestea influențează presa și politicile externe americane și ale statelor vestice pentru a avea o poziție cât mai favorabilă față de Israel).

- Acuzarea cetățenilor de origine evreiască că sunt mai loiali Israelului sau așa-ziselor priorități mondiale ale evreilor, decât intereselor propriilor lor țări.

Din nou, este *verboten* să deținem păreri care nu coincid cu ceea ce ne spune statul Israel că trebuie să gândim. Statul Israel este singura autoritate care deține adevărul absolut asupra chestiunilor ce privesc evreii, iar libertatea de expresie a devenit un moft când vine vorba de astfel de subiecte. Dacă aveți senzația că trăim într-o societate din care a dispărut cenzura, vine IHRA și vă spune clar că vă înșelați. Sigur, puteți să dezbateți pro și contra despre încălzirea globală, unicorni sau urșii panda, nu vă va opri nimeni, dar nu puteți emite opinii despre subiecte ce au ca temă evreii.

- Compararea politicii contemporane a Israelului cu cea a naziștilor.

Asta e bună de tot. De fapt, cel care a împământenit expresia „iudeo-nazism”⁹ (preluată apoi și de Noam Chomsky) este profesorul și filosoful ortodox israelian Yeshayahu Leibowitz, făcând referire la tratamentul aplicat de israelieni palestinienilor. Ce contează că statul Israel s-a întemeiat în 1948 pe fundamentele unei ideologii rasiste, inspirate de mișcările colonialiste europene, că a expulzat aproape 800.000 de palestinieni nativi pentru a face loc evreilor europeni, că a distrus și a decimat sate și orașe? Ce contează

9. *Echoing Prominent Israeli, Chomsky Warns of the Rise of "Judeo-Nazi Tendencies" in Israel*, Palestine Chronicle, 2018.

că din 1967, teritoriul palestinian rămas, respectiv Cisiordania și Ierusalimul de Est, se află sub ocupație militară (conform definiției date de legea internațională, în speță a Patra Convenție de la Geneva și deciziile judecătorești ale Curții Internaționale de Justiție), că Israelul a strămutat cât de mult a putut populația palestiniană din aceste teritorii și a înlocuit-o cu propria populație, manevră considerată de aceeași lege internațională, crimă de război? Ce contează că pentru palestinienii din Cisiordania ocupată, populația majoritară, se aplică legea militară, iar pentru evreii din același teritoriu (*settlerii* ilegali) legea civilă? Două seturi de legi diferite aplicate pentru două populații ce trăiesc pe același teritoriu se numește APARTHEID.¹⁰ Ce contează că cetățenii arabi ai Israelului nu beneficiază de aceleași drepturi precum cetățenii evrei și că există multiple legi care îi discriminează, exact ca în Germania nazistă? Ce contează că Fâșia Gaza este un mare lagăr de concentrare, cum a fost caracterizată de mai multe organizații ale drepturilor omului, unde palestinienii au voie să intre și să iasă doar dacă le permite Israelul, care controlează granițele terestre, spațiul aerian și cel maritim?¹¹ Iar cele două milioane de palestinieni care trăiesc pe o suprafață de 365 kilometri pătrați, o fac la limita subzistenței, fără medicamente, cu spitale sub-dotate, aproape fără apă potabilă și cu electricitate furnizată raționalizat, câteva ore pe zi?¹² Dar nu, firește, nu avem voie să comparăm politicile Israelului cu cele naziste, că vine IHRA și ne bagă pumnul în gură.

- Negarea dreptului la autodeterminare a poporului evreu, pretinzând, de exemplu, că existența Statului Israel este o construcție rasistă.

Tocmai ce am demonstrat mai sus, că de la conceperea sa, Israelul s-a născut ca stat rasist și a devenit tot mai rasist, pe măsură ce politicile sale privind palestinienii s-au abrutizat din ce în ce mai mult. Dreptul unui popor la autodeterminare nu se face cu prețul suferinței populației native a teritoriului unde se creează noul stat, prin expulzare și epurare etnică. A cataloga antisemit pe oricine consideră că Israelul este un stat rasist, înseamnă a oferi Israelului impunitate și a contrazice normele elementare ale drepturilor omului și ale legii

---

10. *Applying the Law by Ethnicity: Israel's Dual Legal Systems Explained*, +972 MAGAZINE, 2019. A se vedea și interviul cu directorul organizației B'Tselem, Hagai EL-AD, "It Is Apartheid": Rights Group B'Tselem on How Israel Advances Jewish Supremacy Over Palestinians, Democracy Now, 2021.

11. Haidar EID, *The Construction of Israel's Gaza Concentration Camp is Complete*, Mondoweiss, 2021.

12. Ruth HARPUR, *Life in the World's Largest Open-Air Prison*, Irish Times, 2022.

internaționale. Definiția antisemitismului conform IHRA, cu toate exemplele ce derivă din aceasta, nu are ca scop decât anularea oricăror drepturi palestinienilor, cenzurarea oricărui discurs public centrat pe importanța acestor drepturi și afirmarea supremației evreiești.

Rog cititorul să-mi ierte acest preambul în care am acoperit câteva noțiuni din sfera ideologiei sioniste, a politicilor identitare evreiești și ale politicilor israeliene, urmând ca în paginile ce vor urma să expun mai pe larg cum s-au împletit istoriile și destinele celor două popoare, evreu și arab palestinian, precum și felul în care iudaismul a fost corupt pentru a servi intereselor unui stat secular, dar care s-a metamorfozat, cu timpul, într-un stat etno-teocratic, un stat ce nu aparține tuturor cetățenilor săi, ci doar evreilor, care îi persecută și îi discriminează cetățenii non-evrei în multe domenii ale vieții, dintre care cele mai importante ar fi dreptul la rezidență, dreptul la muncă și dreptul la egalitate în fața legii.

În 1994, în cartea sa „Istorie evreiască, religie evreiască: greutatea a trei mii de ani”, Israel Shahak ne pune în față următoarea dilemă:¹³ „Există două alegeri cu care se confruntă societatea israeliană-evreiască. Poate deveni un ghetou războinic și complet închis, o Sparta evreiască susținută de munca heloților arabi, păstrat în viață de influența sa asupra establishment-ului politic american și de amenințările folosirii puterii sale nucleare, sau poate încerca să devină o societate deschisă. A doua variantă este dependentă de o examinare onestă a trecutului său evreiesc, de admiterea faptului că șovinismul și exclusivismul evreiesc există și de o examinare sinceră a atitudinilor iudaismului față de non-evrei.”

De la vremea când Shahak scria aceste cuvinte, Israelul a ales deja. E adevărat, introspecția este un proces dureros și necesită curaj, forță morală. Se pare că Israelului îi lipsește acest curaj, atunci când nu presupune bombardarea civililor din Gaza. Denunțarea propriilor păcate ar trebui să izvorască din dragostea față de Dumnezeu, de Tora, de Yisrael poporul, nu statul, și ar trebui să doară, așa cum l-a durut pe prorocul Ieremia când avea să profetească distrugerea Templului din Ierusalim dacă poporul își va continua comportamentul sfidător față de Dumnezeu; așa cum l-a durut când a prevestit că israeliții urmau să fie împrăștiați de pe pământul lor și persecutați. Dar statul Israel este laș și niciodată nu a fost capabil să își asume un astfel de demers. Este mai simplu să-i oprime pe palestinieni, să denatureze adevărul, să comită crime de război și violări ale drepturilor omului, pretinzând, în același timp, că este un

13. Israel SHAHAK, *Jewish History, Jewish Religion: The Weight of Three Thousand Years*, Pluto Press, 1994, 16. Traducerea aparține autoarei.

stat democratic, „singura democrație din Orientul Mijlociu”, cum îi place să se alinte. Doar că este imposibil să fie și un „stat evreiesc” și un „stat democratic”, pentru că a fi un stat evreiesc presupune excluderea tuturor celor ce nu sunt evrei, iar aceasta nu mai este o democrație. Un proiect colonialist și o democrație sunt două noțiuni contradictorii. Iar diferența între Israel și Iran, de exemplu, care se identifică drept republică islamică, este că aceasta din urmă e o republică a tuturor cetățenilor săi, nu doar a celor musulmani, iar despre ea avem voie să discutăm deschis, fără a fi cenzurați și fără a fi etichetați că suntem „anti-iranieni.” În Iran există o comunitate religioasă a evreilor care nu este persecutată așa cum sunt musulmanii și creștinii în Israel. Dar nu trebuie să vorbim despre Iran. Am fost bombardată, cum remarca și istoricul israelian Shlomo Sand, vreme de atâta timp, cu articole oglindind obsesia presei pentru Statul Islamic al Irakului și Levantului, care a încercat să stabilească o țară numai pentru musulmani, prin mijloace violente.¹⁴ Cu ce era diferit acel concept, de proiectul sionist care chiar a realizat obiectivul unui stat evreiesc, numai pentru evrei, prin mijloace violente, după cum vom vedea mai târziu? Despre caracterul evreiesc al statului Israel nu se poate vorbi în public fără a fi acuzat de antisemitism, cum am menționat ceva mai sus. Ce ar spune evreii din Statele Unite, din Marea Britanie, din Franța, din Germania, dacă creștinii din țările respective ar propune ca acestea să devină „state creștine”, în care doar cei ce se identifică drept creștini ar fi bineveniți? Se întreabă Sand, și eu odată cu el, pe bună dreptate, cred. Sunt întrebări legitime, dar cu care evreii nu par să-și bată capul. Sunt mai preocupați dacă de Șabat au voie să care o umbrelă sau respectivul act constituie o încălcare a legii religioase. Priorități și priorități.

* * *

„Să-ți aduci aminte că ai fost rob în Egipt și că Domnul Dumnezeuul tău te-a răscumpărat de acolo; de aceea îți dau aceste porunci ca să le împlinești.” (Deuteronomul 24:18)

Din Declarația de Independență a Statului Israel, enunțată pe 14 mai 1948, se disting următoarele cuvinte:¹⁵ „Pământul lui Israel a fost locul de naștere al poporului evreu. Aici a fost conturată identitatea sa spirituală, religioasă și politică. Aici a dobândit prima dată suveranitate statală, a creat valori culturale cu o semnificație națională și universală și a dat lumii eterna Carte a Cărților.”

Textul Legii de Bază a Israelului a fost definitivat în 2018, însă

14. Shlomo SAND, *The Invention of the Jewish People, Verso, 2010.*

15. *Israel's Declaration of Independence – May 14, 1948, Times of Israel, 2018.*

el reprezintă doar reafirmarea Declarației sale de Independență din 1948 și oficializarea politicii principale a statului Israel încă de la nașterea sa. Legea decretează:¹⁶ A. Pământul lui Israel este patria istorică a poporului evreu, acolo unde statul Israel a fost stabilit. B. Statul Israel este căminul național al poporului evreu, în care acesta își realizează dreptul natural, cultural, religios și istoric la autodeterminare. C. Dreptul de a exercita autodeterminare națională în statul Israel este unic pentru poporul evreu.

Ați reținut? „Dreptul de a exercita autodeterminare națională în statul Israel este UNIC pentru poporul evreu.” Adică Israelul recunoaște că niciun alt popor nu mai are un asemenea drept (cu atât mai puțin poporul palestinian), pentru că nu există în lume o altă constituție democratică stabilind identitatea unui stat pe criterii etnice sau rasiale, însă unicitatea poporului evreu ne-a fost întipărită în minte prin repetarea conceptului biblic de „popor ales.” Și mai recunoaște că pe teritoriul actualului stat Israel (mare parte a fostei Palestine din timpul Mandatului Britanic) numai poporul evreu are drepturi la autodeterminare națională, nu și palestinienii, nativii locului. Dar cine este, totuși, acest „popor evreu”? Nici până în ziua de astăzi, evreilor sioniști și celor ce susțin politicile israeliene nu li s-a părut ciudat sau ilogic faptul că sintagma „popor evreu” folosită în sens naționalist, de *ethnos*, nu este similară cu cea de „popor francez”, „popor german”, „popor român”, ci sună la fel de bizar ca și când ai spune „popor budist”, „popor catolic” sau „popor baha’i.” Și prea puțin pare să conteze faptul că un evreu din Kiev și unul din Marrakesh nu au nimic în comun, în afara credinței și a practicilor religioase, așa cum bine remarcă istoricul Shlomo Sand.¹⁷ În același spirit, nici politicile Israelului, conform cărora orice om născut dintr-o mamă evreică, indiferent că este cetățean al Canadei, Rusiei, Statelor Unite sau Ungariei, care niciodată nu a pus piciorul în Palestina, venit pe lume din părinți, bunici și străbunici care nu au pus vreodată piciorul în Palestina, are dreptul să facă *aliyah* (să se stabilească în Israel), iar un arab palestinian născut la Nablus, Acre, Jaffa sau Ramallah, ai cărui strămoși s-au născut și au lucrat acel pământ, nu are aceleași drepturi precum cetățeanul canadian, rus, american sau maghiar, fiind discriminat de stat și de legile sale – nu au stârnit controversă sau pus vreo problemă morală sioniștilor (evrei sau nu, din sau din afara statului Israel). Când un evreu, indiferent de naționalitatea trecută în pașaport, călătorește pentru prima dată în Israel, ofițerii vamali nu îl

16. Basic Law Israel as the Nation State of the Jewish People ENG TRANSLATION_25072018.pdf (adalah.org). Traducerea aparține autoarei.

17. SAND, *The Invention of the Jewish People*, 21.

întâmpină cu firescul „Bine ați venit în Israel”, cum ar fi normal, ci cu formula „Bine ați revenit acasă”, deși, repet, aceasta nu este casa lui și este întâia oară când evreul respectiv pune piciorul pe acel pământ. Am petrecut mai multe săptămâni în Israel și ceea ce legea internațională desemnează ca fiind Teritoriile Palestiniene Ocupate – român, creștin, membru al UE, fără vreo legătură cu Palestina/Israel: am avut mai multe drepturi decât un arab palestinian născut acolo, mi s-a permis să mă deplasez în locuri unde mare parte din populația palestiniană nu are voie, prin simpla virtute a unui pașaport. În multe momente am refuzat tratamentul preferențial și am optat să mă supun aceluiași regim ca un palestinian obișnuit – am asudat cu orele în cuștile de metal ale punctului de control Qalandiya alături de ei, pentru a vedea cu ochii mei cum unor palestinieni li se interzice să treacă pentru a merge la Ierusalim și sunt întorși din drum, iar mie mi se asigură accesul, fără prea multe întrebări. Iar lumii nu i se pare dubios și nu se revoltă.

Dar haideți să privim o altă definiție dată poporului evreu, de data aceasta de filosoful Yeshayahu Leibowitz, pe care l-am mai pomenit de altfel, practicant al iudaismului tradițional:¹⁸ „Istoricul popor evreu era definit nu ca rasă, nici ca popor al acestei sau celeilalte țări sau al acestui sau al celuilalt sistem politic, nici ca popor ce vorbește aceeași limbă, ci ca popor al iudaismului Torei și ale poruncilor sale, ca popor cu un mod de viață specific, atât pe plan spiritual, cât și practic, un mod de viață ce exprimă acceptarea legământului cu Tora și cu poruncile sale.” Aceasta a fost și este definiția iudaismului tradițional (ortodox) pentru poporul evreu, unde termenul „popor” nu este folosit în sens naționalist, ci teologic și metafizic, de aici provenind și atitudinea profund antisionistă a religiei iudaice, după cum voi dezvolta ceva mai târziu. Acest sens a fost pervertit, din păcate, de interpretarea tot mai multor rabini care se abat de la tradiția sacră și de la poziția incoruptibilă a unora dintre cele mai luminate minți ale iudaismului. Postura de „popor ales” nu ar fi trebuit să aibă nimic de-a face cu superioritatea etnică, religioasă sau cu egocentrismul, ci cu ideea unei datorii și obligații divine. Dumnezeu a pus această responsabilitate pe umerii evreului, de a-L servi, prin respectarea cuvântului Torei și al poruncilor sale, responsabilitate ce trebuie primită cu smerenie și umilință. Cel ce este Binele Suprem l-a ales pentru a face bine tuturor copiilor lui

18. Yeshayahu LEIBOWITZ, *Judaism, Human Values and the Jewish State*, Harvard University Press, 1992. Traducerea aparține autoarei. Ca o precizare importantă: de fiecare dată când autoarea folosește în textul acestei cărți termenul de „popor al lui Israel” are în vedere conceptul teologic de „popor al lui Israel”, nu cel de *ethnos* sau *völk*.

Dumnezeu, căci toți suntem făcuți după chipul și asemănarea Sa, văduvei, orfanului, străinului, celui aflat în nevoie. Ales nu pentru a-și declama cu superioritate și trufie unicitatea, ales nu pentru a primi scutire de la supunerea față de normele etice, ci dimpotrivă, pentru reafirmarea mesajului monoteist al lui Avraam și a unui cod moral menit să modeleze lumea. Nu atât credem în Dumnezeu, cât Îl trăim pe Dumnezeu, făcând bine, trăind Binele. Evreii, în speță cei israelieni, se poartă astăzi pe parcă Dumnezeu le-ar fi cerut mai puțin decât altor oameni, ca și când ar fi fost mai indulgent cu ei, când de fapt, Dumnezeu le-a cerut mai mult, le-a cerut să fie mai corecți, mai umani, mai inimoși decât oricine. „Cui i s-a dat mult, i se va cere mult.” (Luca 14:48) Evreilor li s-a cerut să fie ca inima umanității, bătând constant și insuflând întreaga omenire cu credință în Dumnezeu și în învățăturile Sale. Inima care se frânge atunci când întâlnește nedreptate și suferință. Poporul lui Yisrael ar trebui să resimtă întreaga nedreptate și suferință a lumii ca pe o durere proprie. Aceasta era misiunea spirituală a evreilor, nu militarismul, nu exploatarea unui exceptionalism prost înțeles, nu abordarea Bibliei ca pe un titlu de proprietate semnat de Dumnezeu, care să le dea dreptul de a expulza populația indigenă a unui teritoriu cu o istorie lungă și complicată, care nu îi privește strict pe ei. Dar cât de departe sunt israelienii de acest ideal – la eoni distanță.

În orice istorie, granița dintre realitate și ficțiune este adesea neclară, iar miturile fondatoare fac parte din patrimoniul ei spiritual, dar în cazul israelienilor, aceste mituri sunt exagerate dincolo de orice limită a tupeului (*chutzpah*, caracteristica lor definitorie – nu degeaba se regăsește în titlul acestei cărți), luând în calcul faptul că ei își consideră istoria întemeiată pe certitudini imposibil de chestionat și chiar nerecomandabil a fi examinate, pe niște adevăruri absolute, incontestabile. Pentru a susține ideea unui colectiv omogen în timpul prezent, era nevoie de o narativă care să ateste o legătură indestructibilă în timp și spațiu între strămoșii tuturor membrilor națiunii moderne, o genealogie liniară, intactă, neîntreruptă. Această legătură neexistând, s-a lucrat intens, prin intermediul arheologilor, istoricilor, antropologilor, orientaliștilor, filologilor și al intelectualilor în general, pentru a scoate la iveală un trecut comun, prelucrat printr-un procedeu de cosmetizare, am putea spune chiar de chirurgie estetică, parafrazându-l pe Shlomo Sand. Israelienii nu au incertitudini, așa cum ar fi normal să ai, privind în urmă cu mii de ani înaintea erei noastre, ei ȘTIU, fără niciun dubiu, că a existat o națiune evreiască încă de pe vremea când Moise primea legea divină la Muntele Sinai și că ei, israelienii, chiar fiind originari din Europa,